

Prövning av förslag till ytterligare avräkningsmekanism

Beslut

- 1 Energimarknadsinspektionen (Ei) godkänner Affärsverket svenska kraftnäts (Svenska kraftnät) förslag till ytterligare avräkningsmekanism med tillägget i förslagets artikel 2 (2.3) som tydliggör att positiva eller negativa resultat som uppstår till följd av avräkning inte ska ingå i de kostnader som ska täckas av den grundavgift, obalansavgift eller veckoavgift som beskrivs i förslaget, se bilaga 1.
- 2 Detta beslut kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen.

Beskrivning av ärendet

I februari 2021 kom Svenska kraftnät in med en ansökan om att Ei ska godkänna ett förslag till ytterligare avräkningsmekanism i enlighet med artikel 44.3 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning av el (förordning (EU) 2017/2195). I april 2021 beslutade Ei att förslaget inte kunde godkännas utan att vissa ändringar görs och skickade därför en begäran om ändring till Svenska kraftnät. I maj 2021 kom Svenska kraftnät in med ett reviderat förslag.

Reglering av upphandlingskostnaderna för balanskapacitet, administrativa kostnader och andra kostnader för balansering ska i första hand uppnås genom införandet av en funktion för bristprissättning och i andra hand en ytterligare avräkningsmekanism enligt artikel 44.3 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195. Svenska kraftnät har motiverat sitt val att inte föreslå en funktion för bristprissättning med att det inte är rimligt att ersätta balansansvarsavgiften med en sådan bristprissättningsfunktion eftersom Svenska kraftnät då bara skulle få intäkter vid tillfällena då det råder effektbrist. Genom målsättningen att undvika effektbristsituationer utgör en sådan mekanism en risk för Svenska kraftnät inte får

ersättning för sina kostnader. Vidare menar Svenska kraftnät att en funktion för bristprissättning skulle skapa oförutsägbara och höga kostnader för balansansvariga parter om effektbrist uppstår. Dessutom skulle den inte bygga på kostnadsriktighet vilket skapar felaktiga incitament för aktörer.

Istället föreslår Svenska kraftnät att ytterligare en avräkningsmekanism ska täcka kostnaderna för upphandling av balanskapacitet, administrativa kostnader samt andra kostnader för balansering. Denna avräkningsmekanism består av tre delar: en grundavgift, en obalansavgift och en veckoavgift.

Grundavgiften ska täcka Svenska kraftnäts kostnader för upphandling av balanskapacitet, administration och andra kostnader för balansering som inte påverkas av den balansansvarige partens obalanshantering. I dag betalar förbrukare och producenter olika grundavgift, medan de nu kommer att betala samma grundavgift. Denna förändring är nödvändig i och med införandet av enpris och en position den 1 november 2021 eftersom samma villkor kommer gälla för förbrukare och producenter. Obalansavgiften ska täcka de kostnader som uppstår i och med den balansansvarige partens obalanshantering. Den föreslagna obalansavgiften ersätter dagens balanskraftsavgift för förbrukning. Veckoavgiften ska täcka kostnaden för administration kopplad till avräkning av den balansansvarige parten. Den föreslagna avgiftsstrukturen ska sammantaget säkerställa till kostnadsneutralitet för Svenska kraftnät avseende balanseringen av elsystemet.

Ei:s handläggning av förslaget

Under handläggningen av ärendet har Ei konstaterat att förslaget saknar uppgift om att avgiften inte får omfatta positiva eller negativa ekonomiska resultat som uppstår till följd av avräkning.

Ei har haft dialog med Svenska kraftnät om att artikel 2, definitioner, i förslaget kan justeras genom ett tillägg: *”Eventuella positiva eller negativa ekonomiska resultat till följd av avräkning i enlighet med förordning 2017/2195 avdelning 5, kapitlen 2, 3 och 4 ska vidarebefordras till nätanvändare. Dessa ingår därmed inte i de kostnader som ska täckas av grundavgift, obalansavgift eller veckoavgift.”*

Bestämmelser som ligger till grund för beslutet

Kommissionens förordning (EU) 2017/2195

Avräkningsprocesser ska

- a) fastställa lämpliga ekonomiska signaler som avspeglar obalanssituationen,
- b) säkerställa att obalanserna avräknas till ett pris som återspeglar realtidsvärdet för energi,
- c) tillhandahålla incitament för de balansansvariga parterna att ha balans eller att hjälpa systemet att återställa balansen,
- d) underlätta harmonisering av mekanismerna för avräkning av obalanser,
- e) tillhandahålla incitament till de systemansvariga för överföringssystemen att fullgöra sina skyldigheter i enlighet med artikel 127, artikel 153, artikel 157 och artikel 160 i förordning (EU) 2017/1485,
- f) undvika snedvridning av incitament för balansansvariga parter, leverantörer av balanstjänster och systemansvariga för överföringssystem,
- g) stödja konkurrensen mellan marknadsaktörerna,
- h) tillhandahålla incitament till leverantörerna av balanstjänster att erbjuda och tillhandahålla balanstjänster till de anslutande systemansvariga för överföringssystem,
- i) garantera ekonomisk neutralitet för alla systemansvariga för överföringssystemen (artikel 44.1).

Varje relevant tillsynsmyndighet i enlighet med artikel 37 i direktiv 2009/72/EG ska säkerställa att inga ekonomiska vinster eller förluster avseende på det ekonomiska resultatet av avräkningen i enlighet med kapitlen 2, 3 och 4 i denna avdelning uppkommer för någon systemansvarig för överföringssystem inom tillsynsmyndighetens behörighetsområde, under den regleringsperiod som definieras av tillsynsmyndigheten och ska säkerställa att eventuella positiva eller negativa ekonomiska resultat till följd av avräkningen i enlighet med kapitlen 2,3 och 4 i denna avdelning ska vidarebefordras till nätanvändare i enlighet med tillämpliga nationella bestämmelser (artikel 44.2).

Varje systemansvarig för överföringssystem får utarbeta ett förslag till en ytterligare avräkningsmekanism som är åtskild från mekanismen för avräkning av obalanser för att reglera upphandlingskostnaderna för balanskapacitet i enlighet med kapitel 5 i denna avdelning, administrativa kostnader och andra kostnader för balansering. Den ytterligare mekanismen för avräkning ska gälla för

balansansvariga parter. Detta bör företrädesvis uppnås genom införandet av en funktion för bristprissättning. Om de systemansvariga för överföringssystemen väljer en annan mekanism bör de motivera detta i förslaget. Ett sådant förslag ska vara föremål för tillsynsmyndighetens godkännande (artikel 44.3).

Förslag till ytterligare avräkningsmekanism som är åtskild från avräkningen för obalanser för att avräkna kostnaderna för upphandling av balanskapacitet, administrativa kostnader och andra kostnader i samband med balansering med balansansvariga parter i enlighet med artikel 44.3, ska vara föremål för godkännande för varje tillsynsmyndighet från varje medlemsstat från fall till fall (artikel 5.4).

Om en eller flera tillsynsmyndigheter i enlighet med artikel 37 i direktiv 2009/72/EG begär en ändring för att godkänna de villkor eller metoder som lämnats in i enlighet med artikel 5.2, 5.3 och 5.4 ska de relevanta systemansvariga för överföringssystem inom två månader från de relevanta tillsynsmyndigheternas begäran lämna in ett förslag till ändrade villkor eller metoder för godkännande. De relevanta tillsynsmyndigheterna ska besluta om de ändrade villkoren eller metoderna inom två månader från att de lämnats in (artikel 6.1).

Systemansvariga för överföringssystem som ansvarar för att lämna in förslag till villkor eller metoder eller ändringar av dessa i enlighet med denna förordning ska samråda med intressenter, inklusive de relevanta myndigheterna i varje medlemsstat, om utkastet till förslag till villkor eller metoder och andra genomförandeåtgärder för en period om minst en månad (artikel 10.1).

Åtminstone förslagen i enlighet med punkterna a,b,c,d,e,f,g och i i artikel 5.4 ska vara föremål för offentligt samråd i varje berörd medlemsstat (artikel 10.5).

Systemansvariga för överföringssystem som är ansvariga för förslag till villkor eller metoder ska vederbörligen beakta de synpunkter från intressenter som framkommit vid de samråd som genomförts i enlighet med punkterna 2–5 innan förslaget lämnas in för formellt godkännande. I samtliga fall ska en välgrundad motivering för eller emot införandet av synpunkterna från samrådet tillhandahållas, tillsammans med inlämnandet och offentliggörande i god tid före, eller samtidigt med, offentliggörandet av förslaget till villkor eller metoder (artikel 10.6).

Ett förslag till villkor eller metoder ska innehålla en föreslagen tidsplan för deras genomförande och en beskrivning av deras förväntade effekt på målen för denna förordning. Tidsramarna för genomförandet ska inte vara längre än tolv månader efter godkännandet från de relevanta tillsynsmyndigheterna, med undantag av de fall där alla relevanta tillsynsmyndigheter är överens om att förlänga tidsramen för genomförandet eller där olika tidsramar fastställs i denna förordning (artikel 5.5).

Syfte med förordning (EU) 2017/2195 är att

- a) främja en effektiv konkurrens, icke-diskriminering och öppenhet på balansmarknader,
- b) öka effektiviteten i balansering samt effektiviteten hos europeiska och nationella balansmarknader,
- c) integrera balansmarknader och främja möjligheter till utbyte av balanstjänster och samtidigt bidra till driftsäkerhet,
- d) bidra till en effektiv och långsiktig drift och utveckling av elöverföringssystemet och elsektorn i unionen och samtidigt underlätta ett effektivt och konsekvent funktionssätt av dagen före-, intradags- och balansmarknader,
- e) säkerställa att upphandlingen av balanstjänster är rättvis, objektiv, öppen och marknadsbaserad och gör att man kan undvika onödiga inträdeshinder för nya aktörer, bidra till likviditeten på balansmarknaderna samtidigt som man förhindrar otillbörlig snedvridning på den inre marknaden för el,
- f) underlätta deltagande av efterfrågefleksibilitet, inbegripet aggregering av anläggningar och energilagring, och samtidigt säkerställa att de konkurrerar med andra balanstjänster på lika villkor och, vid behov, agera oberoende när de betjänar en enda förbrukningsanläggning,
- g) underlätta deltagandet av förnybara energikällor och stödja uppnåendet av Europeiska unionens mål för utbyggnaden av förnybar elproduktion.

Vid tillämpningen av denna förordning ska medlemsstater, relevanta tillsynsmyndigheter och systemansvariga

- a) tillämpa principerna om proportionalitet och icke-diskriminering,
- b) säkerställa öppenhet,
- c) tillämpa principen om optimering mellan högsta totala effektivitet och lägsta totala kostnader för alla berörda parter,

- d) säkerställa att systemansvariga för överföringssystem så långt som möjligt utnyttjar marknadsbaserade mekanismer för att säkerställa nätsäkerhet och nätstabilitet,
- e) säkerställa att utvecklingen av termins-, dagen före- och intradagsmarknaderna inte äventyras,
- f) respektera det ansvar som anförtrotts den relevanta systemansvariga för överföringssystemet för att trygga systemsäkerheten, även enligt krav i nationell lagstiftning,
- g) samråda med berörda systemansvariga för distributionssystem och ta hänsyn till möjlig inverkan på deras system,
- h) ta hänsyn till överenskomna europeiska standarder och tekniska specifikationer (artikel 3).

Förordning (EU) 2019/942

Innan de villkor eller metoder som avses i punkterna 2 och 3 godkänns ska tillsynsmyndigheterna eller Acer, när den har behörighet, se över dem där så behövs, efter att ha hört Entso för el, Entso för gas eller EU-enheten för systemansvariga för distributionssystem, för att säkerställa att de är förenliga med nätföreskriftens eller riktlinjens syfte och bidrar till marknadsintegrering, icke-diskriminering, effektiv konkurrens och en välfungerande marknad. Acer ska fatta beslut om godkännande inom den period som fastställs i de relevanta nätföreskrifterna och riktlinjerna. Perioden ska börja dagen efter den dag då förslaget hänsköts till Acer (artikel 5.6).

Ellagen (1997:857)

I ett beslut av nätmyndighet enligt sådana riktlinjer som har antagits med stöd av förordning (EG) nr 714/2009 ska det anges att beslutet kan komma att ändras eller upphävas efter begäran av Europeiska kommissionen (12 kap. 1 b §).

Ei:s motivering till beslutet

De formella kraven på ansökan och beslutsprocessen

Svenska kraftnäts ansökan har kommit in i tid. Svenska kraftnät har konsulterat förslaget genom ett offentligt samråd under minst en månad. De formella kraven på beslutsprocessen är därmed uppfyllda.

Prövning i sak

Upphandlingskostnaderna för balanskapacitet, administrativa kostnader och andra kostnader för balansering ska enligt huvudregeln tas ut genom införandet av en funktion för bristprissättning. I andra hand får en ytterligare avräkningsmekanism införas. Svenska kraftnät har valt att föreslå en ytterligare avräkningsmekanism i form av en avgiftsstruktur som riktar sig till balansansvariga parter. Ei anser att den föreslagna avgiftsstrukturen på ett godtagbart sätt påför balansansvariga parter upphandlingskostnader för balanskapacitet, administrativa kostnader och andra kostnader för balansering.

Den ytterligare avräkningsmekanismen har en avgiftsstruktur som skiljer sig från dagens avgiftsstruktur. En skillnad är grundavgiftens utformning. Grundavgiften ska täcka Svenska kraftnäts kostnader för upphandling av balanskapacitet, administration och andra kostnader för balansering som inte påverkas av den balansansvarige partens obalanshantering. I dag betalar förbrukare och producenter olika grundavgift, medan de enligt den föreslagna avgiftsstrukturen kommer betala samma grundavgift. Denna förändring är nödvändig i och med införandet av en pris och en position den 1 november 2021 eftersom samma villkor kommer gälla för förbrukare och producenter.

Ei har under utredningen av ärendet haft en dialog med Svenska kraftnät om att definitionerna i artikel 2 i Svenska kraftnäts förslag till ytterligare avräkningsmekanism inte är tillräckligt tydliga när det kommer till att avgränsa vilka kostnader som den ytterligare avräkningsmekanismen är menad att täcka. Därför har Ei efter samråd med Svenska kraftnät, lagt till en punkt i artikel 2 (2.3) i förslaget som tydliggör att positiva eller negativa resultat som uppstår till en följd av avräkning inte ska ligga till grund för varken den grundavgift, obalansavgift eller veckoavgift som beskrivs i förslaget.

Ei anser därför att Svenska kraftnäts förslag med Ei:s tillägg ska godkännas.

Hur man överklagar

Information om hur man överklagar finns i bilaga 2.

Detta beslut har fattats av generaldirektören Anne Vadasz Nilsson. Vid den slutliga handläggningen deltog även chefsjuristen Göran Morén, chefsekonomen

Theresé Hindman Persson, avdelningschefen Caroline Törnqvist samt analytikern Tobias Lusth, föredragande.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Anne Vadasz Nilsson

Tobias Lusth

Bilagor

1. Ansökan – Förslag till ytterligare avräkningsmekanism enligt artikel 44.3 i kommissionens förordning (EU) 2017/2195 av den 23 november 2017 om fastställande av riktlinjer för balanshållning av el
2. Hur man överklagar beslutet

Skickas till

Affärsverket svenska kraftnät (delges)

ACER – Byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (för kännedom)